

Mobilní telefony – čl. 11 odst. 3 písm. b) Pravidel šachu FIDE

Od 1. 7. 2014 vejdou v platnost nová Pravidla šachu FIDE, která v otázce mobilních telefonů přichází s revolučním přístupem – zákaz mít u sebe v hracím prostoru mobilní telefon a/nebo jiné elektronické komunikační prostředky (dále jen EKP).

11.3.b) Hráčům je zakázáno mít u sebe v průběhu partie v hracím prostoru mobilní telefon a/nebo jiné elektronické komunikační prostředky. Pokud se zjistí, že hráč přinesl takové zařízení do hracího prostoru, prohrává partii. Soupeř partii vyhrává.

Rozpis soutěže může určit jiný, méně přísný, trest.

Rozhodčí může po hráči požadovat, aby v soukromí umožnil kontrolu jeho oděvu, tašek a jiných věcí. Kontrolu hráče provede rozhodčí nebo osoba jím pověřená. Osoba provádějící kontrolu musí být stejného pohlaví jako hráč. Jestliže se hráč odmítne podrobit této kontrole, bude rozhodčím potrestán podle článku 12.9.

Tento přístup pravděpodobně odráží fakt, že čím dál více se objevují případy, kdy mobilní telefony nebo EKP jsou zneužívány k podvádění (není totiž žádný problém mít v dnešní generaci chytrých telefonů šachové programy, motory, které jsou na úrovni hráčské síly TOP světových hráčů nebo jsou tyto přístroje určeny k přenosu informací, tahů, pozic atd.). Na druhé straně však není správný přístup hodit všechny hráče do jednoho pytle (profesionály a amatéry), vytvořit jedno velmi tvrdé pravidlo pro všechny a vyžadovat jeho bezpodmínečnou aplikaci. Mobilní telefon se totiž stal již nedílnou součástí moderní doby a „nejrychlejším komunikačním prostředkem“. Mobil si prakticky v každodenním životě bereme všude – pravidlo vypnutého mobilu se ještě dařilo ustát, ale pravidlo nemít u sebe v hracím prostoru mobilní telefon, již vyvolalo bouři nevole.

Musíme si uvědomit, že dnešní šachový svět je nutné rozdělit na profesionální a amatérskou část. To si ovšem funkcionáři na FIDE neuvědomují nebo náležitě s touto informací nepracují, protože by nemohli reálně stvořit výše uvedené pravidlo, které je na míru šité TOP soutěžím. Amatérská část ovšem tvoří přes 95% celé členské základny, jsou to osoby, které si po své práci chtějí zahrát, ponořit se do světa 64 polí a určitě není jejich primárním cílem se šachem živit, jezdit od turnaje k turnaji za vítězstvím a honbou zisku finančních cen a k dosáhnutí výše vyjmenovaných cílů ještě požit unfair prostředků. Problematika mobilních telefonů je navíc svázaná se zápočtem soutěží na FIDE. Už jsme si zvykli, že většina soutěží v ČR se započítává na FRL a nová pravidla nám bohužel říkají, že „Nutnou podmínkou zápočtu partie na rating FIDE je hra podle Pravidel šachu FIDE“. Je tedy nutné se řídit pravidly šachu FIDE. Do všeho ještě vstupuje „návrh dokumentu či předpisu“ pro blížící se kongres v Norsku, který popisuje i) fungování nově vzniklé „Komise ACP/FIDE proti podvádění“ (FIDE/ACP Anti-Cheating committee), ii) obecný systém kontroly partií, iii) systém hlášení, posuzování odhalených kauz, iv) tresty a v) obecně se zabývá problematikou potlačení případného podvádění v tomto sportu. Návrh předkládaného dokumentu naleznete zde (http://www.fide.com/images/stories/NEWS_2014/FIDE_news/ACC_draft_proposal.pdf) a pro nás je nejdůležitější, že na problematiku mobilních telefonů se dívá tento návrh dokumentu z hlediska „čím vyšší soutěž, tím vyšší bezpečnostní prvky pro případ podvádění a tvrdší pravidla hry“. Výše uvedené řádky jsou tedy vstupní parametry, které by měly sloužit k posouzení, jakým způsobem se k problematice mobilních telefonů postavit.

Ještě je nutné se dotknout posledního odstavce článku 11.3b

Rozhodčí může po hráči požadovat, aby v soukromí umožnil kontrolu jeho oděvu, tašek a jiných věcí. Kontrolu hráče provede rozhodčí nebo osoba jím pověřená. Osoba provádějící kontrolu musí být stejného pohlaví jako hráč. Jestliže se hráč odmítne podrobit této kontrole, bude rozhodčím potrestán podle článku 12.9.

Zde již „autoři z FIDE“ dopředu avizují, že tento odstavec by se měl týkat zejména vrcholových soutěží FIDE (MS, kontinentální mistrovství, olympiáda, špičkové velmistrovské turnaje atd.), navíc prohlídky by měl provádět k tomu vyškolený personál (o tom i hovoří zmiňovaná směrnice). Povšimněme si důležitého slovíčka „may“ – „může“ – to opravdu neznamena, že rozhodčí musí a bude provádět prohlídky jak na běžícím páse. V českých podmínkách by měl využít rozhodčí tohoto ustanovení jen v ojedinělých případech, kdy má opravdu 95-99%ní podezření, že někdo EKP nebo mobil aktivně používá.

Na jedné straně si totiž musíme uvědomit, že prohlídka nějakého hráče nebo jeho svršků, tašek atd. je významným zásahem do právní sféry tohoto hráče. Pokud by mělo k prohlídce dojít, tak by měla být naprosto diskrétní a profesionální. Rozhodčí by měl dotyčnou osobu vzít někam stranou (do jiné místnosti) - obě strany si popřípadě můžou vzít svědky, aby nedocházelo k nějakým sporům atd. Na druhé straně je zřejmé, že kdo mobil nebo EKP v průběhu hry nepoužije, tak by mu prohlídka neměla činit obrovské problémy (chápu, že se objeví spousta osob, které se nenechají zkontrolovat jenom z principu). Je však nutné zopakovat, že tato prohlídka by měla být až tím nejekrajnějším prostředkem, kdy zde jasně existuje podezření, že hráč mobil nebo EKP aktivně používá.

Jak se tedy můžeme vypořádat s problematikou mobilních telefonů v ČR?

1) **Vystoupit z mezinárodní šachové federace** - první radikální názor, který jsme zaregistrovali. Ano, jistě zajímavá myšlenka, ale přiznejme si, že tady bychom si spíše ublížili, než abychom tímto krokem vyjádřili svůj nesouhlas s kroky, politikou a fungováním FIDE. Jsme právoplatným a zakládajícím členem této federace a vystoupit by znamenalo zpřetrhat veškeré zápočty turnajů, ELO, tituly hráčů, trenérů a rozhodčích, zcela změnit legislativu a dopady by to jistě mělo směrem k organizacím i uvnitř – ČOV, MŠMT atd.

2) **Nezapočítávat většinu domácích soutěží na FRL** – to už je reálnější příspěvek do diskuze, který by ovšem musel uvnitř členské základny ŠSČR získat většinový souhlas. Ligové soutěže a většina krajských turnajů, malé a velké open turnaje, uzavřené turnaje, v poslední době rapid a bleskové turnaje – tyto všechny soutěže jsou dnes započítávány na FRL. Dost dobře si nedokážeme představit situaci, kdy v současné době patříme mezi TOP 10 federací, které započítávají nejvíce partií na FRL, zcela vyhlásit FRL hlasité NE.

3) Můžeme se tvářit alibisticky, tedy **přijmout nová pravidla v plném rozsahu a aplikovat je na stávající systém soutěží a zápočtu na FRL**. Tato cesta je ovšem taky z hlediska amatérského šachu neprůchodná. Sami bychom si amatérské podhoubí takto restriktivním nařízením „otrávili“ a během několika měsíců bychom byli pravděpodobně svědky poklesu našich členů, popřípadě soutěží se zápočtem na FRL, mládežnické základny atd.

4) Pokusit se najít rozumný konsensus a splnit požadavky nových Pravidel šachu FIDE.

Asi všichni cítíme, že bychom se měli soustředit na variantu číslo 4 a pokusit se najít řešení. Ovšem jak takový konsensus vytvořit a při tom nebýt v rozporu s novým ustanovením Pravidel šachu FIDE? Vždy se totiž objeví nějaké pro a proti. Nejlepší by bylo si ještě počkat do kongresu v Tromsø, kde by mohlo padnout ještě nějaké další rozhodnutí nebo doporučení ohledně výše uvedeného, ale řada turnajů už startuje od 1. 7. 2014 a nikdo nebude čekat na srpnový kongres (navíc všichni už zveřejnili rozpisy pro soutěže družstev, je tedy třeba konat).

A) Úschova – za sebe i ostatní rozhodčí odmítám, že mobily by se měly odevzdávat do úschovy rozhodčím (tohle prostě není logisticky proveditelné - mít u sebe 16 až 300 mobilů ve stylu šatnářka, to zde ani nerozvádím problematiku odpovědnosti, ztrát a rozhodčího, který se bude především soustředit na to, aby něco neztratil). V případě, že bychom chtěli mít nějaké skřínky nebo místnosti pro úschovu – to je další problém, 60 % si nějaké skřínky pořídí, 40 % ne – i tímto směrem bych se nevydával (tady budeme zbytečně diskutovat – kdo, kde, klíče, odpovědnost, vyhrazovat místa, která již nejsou součástí hracího prostoru – např. nějakou skříň vymezit a prohlásit, že není součástí hracího prostoru – zase jdeme zbytečně komplikovaně). Tudy podle mého názoru cesta nevede a zbývají nám pouze dvě cesty uvedené v bodě B a C.

B) „Mít u sebe“ = bližší specifikace zákazu – po diskuzi v komisi rozhodčích vznikl návrh, který blíže specifikoval dr. Fischl, že bychom elegantně mohli blíže specifikovat pojem „mít u sebe“ a stanovit, kdy je zákaz porušen.

Hráčům je zakázáno mít u sebe v průběhu partie v hracím prostoru mobilní telefon a/nebo jiné elektronické komunikační prostředky (dále EKP). Pokud se zjistí, že hráč přinesl takové zařízení do hracího prostoru, prohrává partii. Soupeř partii vyhrává.

Zákaz je porušen, jestliže

- 1. rozhodčí vidí, že hráč má u sebe mobil nebo jiný EKP (např. v ruce, na hracím stole nebo v kapsách oblečení, které má na sobě)*
- 2. mobil nebo jiný EKP vydá zvuk*
- 3. hráč použije mobil nebo jiný EKP*

Pokud rozhodčí má silné podezření, že hráč využívá mobil nebo jiný EKP k podvádění, pak může rozhodčí nebo jím pověřená osoba požadovat v soukromí kontrolu jeho oděvu, tašek a jiných věcí.

Jak bylo popsáno výše, nikdo z rozhodčích by neměl aktivně využívat poslední odstavec článku 11.3b. Tedy „letištní kontrola“ jen v případě, že si je rozhodčí z 95-99 % jistý, že někdo mobil nebo EKP aktivně používá.

Dokážu si dost dobře představit, že kombinace 1-3 konstatuje, že když rozhodčí nevidí a neví, že někdo má mobil uschovaný někde v rohu místnosti v batohu, tak takové hráče rozhodčí aktivně prohledávat nebude (protože o tom rozhodčí neví a hráč mu nedal příčinu k nějakému podezření, že mobil používá) – nechci to popisovat zjednodušeně, ale vyloženě na zde výše uvedené lze aplikovat přísloví „Co oči nevidí, to srdce nebolí“. Rozhodně bych šel cestou, že hráči by fyzicky neměli mít mobil u sebe (nejčastěji případ je v kapsách atd.).

Uvědomme si, že zákaz platí na jakémkoliv „pokukování“ na mobil – nás vůbec tedy nemůže zajímat, že někdo se dívá na mobil jako na hodinky (v tomto případě platí bod 1 – i když by byl mobil vypnutý). Prostě mobily rozhodčí nesmí vidět! Samozřejmě jakýkoliv zvukový projev, volání, psaní SMS zpráv = aktivní použití = prohra. Určitě cítíte, že to není taky to pravé ořechové, protože tak trošku otevřeně říkáme, „mobil klidně mějte (ne u sebe), ale my ho nesmíme vidět, ani slyšet“ - tímto způsobem by se mohl vlk (FIDE) najíst a koza (ŠŠČR) by zůstala celá (snažíme se jen aplikovat záměr FIDE "aby hráči nechodili k partii s mobilem" v realitě českých soutěží).

C) Rozpis soutěže může určit jiný, méně přísný, trest – ještě se můžeme vydat druhou cestou a stanovit, že rozpis soutěže stanoví „méně přísný trest“. Osobně si myslím, že rozvolňovat otázku mobilů, která tady už s námi pobývá od roku 2002, není správná cesta (tohle ať si klidně zavedou soukromé subjekty v podobě rapid turnajů, bleskových turnajů a oddílových přeborů atd.), ale krajské nebo republikové mistrovské soutěže by měly vycházet již z dlouhodobé praxe, že mobil a šachy není to správné spojení a cesta napomenutí nebo pokuta není řešením). Ono se totiž zde vyskytuje ještě jeden velký problém – když někomu udělím trest, tak de facto vím, že mobil má u sebe. Přichází tedy druhá fáze - dotýčný se musí mobilu zbavit (rozhodčí o něm ví, že mobil má a pravidla říkají, že ho mít nemá)!! A začarovaný kruh opět začíná...

Finální návrh

Osobně bych se přiklíněl rozdělit soutěže na profesionální a amatérské.

Pro profesionály

Zde bych podle požadavků navrhované směrnice „anti-cheatingové komise“ vypíchl pouze dvě soutěže - extraligu a MČŘ dospělých.

Extraliga ČR patří mezi nejvyšší týmovou soutěž, které se účastní řada profesionálů, zahraničních hráčů a hráčů světové špičky, proto je nutné u těchto soutěží hrát dle nastavených nových pravidel bez výjimek.

MČŘ žen a mužů je nejvyšší soutěží jednotlivců a i zde by měla platit pravidla v plném rozsahu. Jelikož se příští rok hraje MČŘ systémem uzavřených turnajů, neměl by být z tohoto hlediska problém. Samozřejmě je otázkou, jak se vypořádat se systémem open turnaje v roce 2016 – zde ovšem můžeme počkat na vývoj nově vzniklé situace a podle ročních zkušeností s novým pravidlem adekvátně zareagovat a podmínky upravit.

Proto u výše uvedených soutěží bych doporučoval aplikovat v plném rozsahu ustanovení článku 11.3b. Toto doporučení je i v souladu s návrhem „Komise ACP/FIDE proti podvádění“ (FIDE/ACP Anti-Cheating committee) ohledně problematiky mobilních telefonů a EKP. Pokud bude schválena výše uvedená směrnice v Tromsø v rozsahu, jak je momentálně předložena, tak nám ani jiná možnost nezbývá.

Pro amatéry

Pro zbytek soutěží v ČR bychom měli aplikovat pravidlo uvedené v bodě 4 pod písmenem B.

Hráčům je zakázáno mít u sebe v průběhu partie v hracím prostoru mobilní telefon a/nebo jiné elektronické komunikační prostředky (dále EKP). Pokud se zjistí, že hráč přinesl takové zařízení do hracího prostoru, prohrává partii. Soupeř partii vyhrává.

Zákaz je porušen, jestliže

- 1. rozhodčí vidí, že hráč má u sebe mobil nebo jiný EKP (např. v ruce, na hracím stole nebo v kapsách oblečení, které má na sobě)*
- 2. mobil nebo jiný EKP vydá zvuk*
- 3. hráč použije mobil nebo jiný EKP*

Pokud rozhodčí má silné podezření, že hráč využívá mobil nebo jiný EKP k podvádění, pak může rozhodčí nebo jím pověřená osoba požadovat v soukromí kontrolu jeho oděvu, tašek a jiných věcí.

Samozřejmě stále by mělo platit pravidlo, že pokud rozhodčímu před začátkem utkání oznámí hráč, že z velmi vážných důvodů, jejichž posouzení je na rozhodčím (např. nutná dosažitelnost lékaře, bezpečnostních složek, signalizace vloupání, rodinné důvody atp.), musí být tzv. „na příjmu“, je možné povolit ponechání pouze a jen mobilního telefonu v zapnutém stavu na tichý (tj. bez zvonění, pípání nebo případně jiných zvuků) chod a jeho uložení na místo, kde nebude nijak rušit soupeře ani ostatní hráče (např. blikáním nebo vibrací na stole u šachovnice). Jiná elektronická komunikační zařízení a telefony ostatních, zejména funkcionářů a hostů, je nutné vždy vypnout! Do zápisu o utkání je nutné poznamenat, kteří z hráčů a z jakých důvodů měli povoleno mít zapnutý mobil! Zde se můžeme opřít o článek 12.8 Pravidel šachu FIDE platných od 1. 7. 2014.

12.8. *V hracím prostoru a přilehlých prostorách určených rozhodčím je přísně zakázáno používat mobilní telefony a jakékoliv typy komunikačních prostředků, nejsou-li povoleny rozhodčím.*

V Brně 27. 6. 2014

Ladislav Palovský